

Ieškant naujų bendravimo formų

Gruodžio 7 dieną LPKTS Kauno filialo būstinės salė buvo pilnutėlė – vyko filialo metinė ataskaitinė konferencija. Atlikdama nuotaikingą programą, pradėta „Tautiška giesmė“, iškilmingą pradžią padarė choras „Ilgesys“, vadovaujamas Bronės Paulavičienės, diriguojamas Mindaugo Šikšniaus. Konferencijoje dalyvavę LR Seimo nariai prof. Arimantas Dumčius,

kė į konferencijos dalyvių klausimus. LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas pasveikino konferencijos dalyvius ir pažymėjo svarų filialo įnašą į LPKTS veiklos aruodą.

Filialo pirmininkas Juozas Savickas atsiskaitė už veiklą per praėjusį laikotarpį. Buvo pabrėžta, kad nesumažėjo filialo narių aktyvumas, priimta 16 naujų narių.

LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas ir LPKTS Kauno filialo pirmininkas Juozas Savickas pasveikino aktyviausius Kauno filialo narius Jono Sakelio nuotr.

LPKTS Kauno filialo nariai gausiai susirinko į konferenciją

Vida Marija Čigriejienė ir Vincė Vaidevutė Margevičienė pabrėžė, kad neseniai įvykusiame LR Seimo rinkimuose kauniečiai neužleido savo pozicijų ir visose vienmandatėse miesto apygardose buvo išrinkti TS-LKD partijos nariai. Parlamentarai dėkojo LPKTS Kauno filialo nariams už ištikimybę savo nuostatoms, kad pateisino TS-LKD partijos pirmininko A.Kubiliaus išreikštą mintį, jog buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai sudaro stiprų stuburą ir palaiko šios partijos deklaruojamas vertybes. Seimo nariai apžvelgė paskutinių dienų politinę situaciją, atsa-

Ataskaitoje taip pat pažymėta, kad renginiuose tarp dalyvių daugėja jaunimo ir tai būtina visokeriopai skatinti. Filialo etikos komisijos pirmininkas Arimantas Dragūnevičius apgailestavo, kad atsiranda konfliktinių situacijų, kai gandų pagrindu iškyla nesusipratimai tarp atskirų filialo narių, bandančių aiškintis tolimos praeities įvykius.

Patirtimi šiais metais realizuojant du edukacinius-socialinius projektus, nutiesiančius tiltus tarp skirtingų kartų, pasidalijo Panemunės poskyrio pirmininkė pedagogė Junelė Purienė.

(keliamą į 2 psl.)

Prisiminimai, nukeliantys į partizanų kovų laikus

Gruodžio 6 dieną Istorinėje Lietuvos Prezidentūroje Kaune buvo pristatyta Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išleista knyga „Partizano keliu. Partizano Juozo Paliūno-Ryto prisiminimai“. Knygos sudarytojai – Aurelija Malinauskaitė ir Darius Juodis.

Renginio pradžioje buvo prisiminta dokumentų radimo istorija, parodyta filmuo-

ta medžiaga, prisiminimais dalijosi Česlovas Kišonas, radęs įžemę įkastą bidoną su Juozo Paliūno-Ryto prisiminimais ir negatyvais. Buvo rodomos nuotraukos, kurias iš rastų negatyvų peržiūrai parengė dr. Vytautas Miliukas.

Knygą pristatė LGGRTC vyriausiasis specialistas istorikas Darius Juodis. Jis papasakojo apie partizaną Rytą, kuris paskutinę savo gyvenimo minutę liko ištikimas priesaikai ir nepasidavė gyvas.

„Suprasdamas savo žūties neišvengiamumą, jis rašė, jog jo kova ir žygiai gali taip pat pareikalauti gyvybės. Tai dėl Tėvynės laisvės Rytui buvo nebaisu.“ – sakė D. Juodis.

Pagrindinę leidinio dalį sudaro partizano Juozo Paliūno-Ryto prisiminimai, parašyti sudėtingomis ginkluotosios pasipriešinimo kovos metų sąlygomis. Tai autentiškas liudijimas, kuriame atsiskleidžia sunkios partizanų gyvenimo sąlygos, nuolatiniai priešo persekiojimai, trumpų susišaudymų ir ilgų kautynių epizodai. Visi prisiminimai ne išgirsti ir ne perpasakoti, o tiesiogiai išgyventi autoriaus. Todėl jie mus nukelia į to meto kovotojų realų ir nepagražintą gyvenimą.

Siekiant neiškraipyti autoriaus minčių knygoje publikuojamas faksimilinis tekstas. Taip pat pateikiama išplėstinė asmenvardžių rodyklė, kai kurių prisiminimuose minimų įvykių išsamios aprašymai.

(keliamą į 4 psl.)

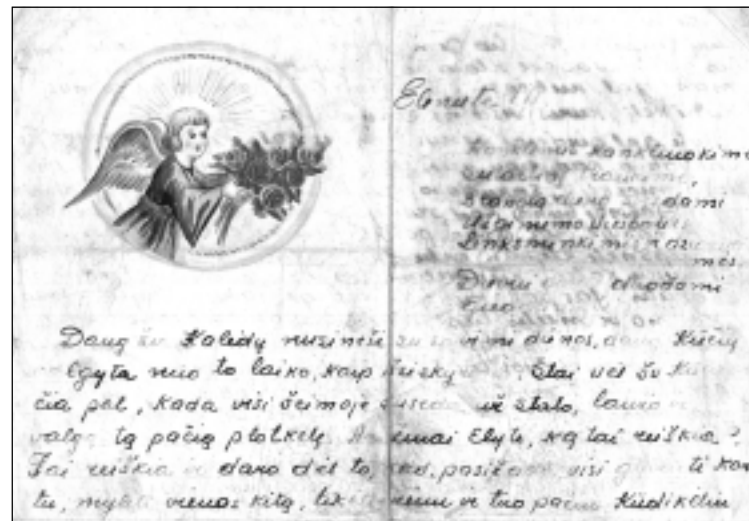
Už išleistus Juozo Paliūno-Ryto prisiminimus istorikui Dariusui Juodžiui dėkojo partizano Ryto giminaičiai ir vaikaitė Aušrinė Krikščionaitienė (stovi dešinėje) Autorės nuotr.

LPKTS salėje – kalėdinė paroda

Ateinančiais metais minėsime Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos įkūrimo 25-ąsias metines. Šia proga rengiamasi ne tik išleisti knygos „Laiko atodangos“ antrąją dalį, surengti prasmingų renginių, bet ir LPKTS narius pradžiuginti mūsų organizacijos bei jos leidinio – savaitraščio „Tremtinys“ 25 veiklos metus atspindinčiomis parodomis.

Nuo gruodžio 15 dienos LPKTS salėje bus eksponuojama pirmoji iš jubiliejinų parodų. Ji skirta šv. Kalėdų temai.

(keliamą į 4 psl.)

Klaipėdos rajono mokytojo, partizanų rėmėjo Stanislovo Bliūdžiaus laiškas, rašytas namiškiams iš įkalinimo vietos Kazachstane 1954 m. gruodžio 7 d.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2013 metams!

„Lietuvos pašto“ skyriuose ir internetu prenumerata.post.lt jau galite užsiprenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“. Prenumerata bus priimama iki gruodžio 15 dienos.

Prenumeratos indeksas 0117, kaina: 1 mėn. – 8,16 Lt, 3 mėn. – 24,48 Lt, 6 mėn. – 48,96 Lt, 12 mėn. – 97,92 Lt.

Kitąmet „Tremtinys“ išeis keturis kartus per mėnesį, tačiau kartą per mėnesį jį išleisime didesni – 12 puslapių.

Dėkojame visiems skaitytojams ir tikimės jūsų palaikymo ateinančiais 2013 metais.

Skaitytojų mintys

Kas išgelbės Lietuvą?

Baigėsi rinkimai į Lietuvos Respublikos Seimą. Juos, kaip ir referendumą dėl atominės elektrinės, laimėjo (deja, nebe pirmą kartą) Maskvos projektas. Laimėti rinkimus nebuvo labai sunku, nes buvusi opozicija visus ketverius metus nieko nedarė, tik pylė srutas ant tų, kurie (gal ne visada sėkmingai) dirbo valstybei. Kai taip nuolatos žmonėms kalama į galvas, kad viskas blogai, tūlam žmogeliui ne tik sąmonėje, bet ir pašmonėje susiformuoja stereotipas, kad reikia rinkti „gelbėtojus“. Juk ir patarlė sako: kai žmogui pastoviai kali į galvą, kad jis kiaulė, galiausiai tas žmogelis pradės kriuksėti. Taip atsitiko ir su Seimo rinkimais. „Prisikriuksėjome“. Projektą realizavome su kaupu, griaudami savo valstybę savo pačių rankomis. Projektas tikrai gudrus – nieko neprikiši. Rinkimai demokratiški, tauta pati pasirinko, niekieno neverčiama. Projekto autoriai tik trina rankas iš pasitenkinimo. Juk rinkimų būta demokratiškų, o žmonės turėjo teisę pasirinkti iš daugybės partijų ir partijėlių. Ką myli, kuo patikėjo, tuos ir pasirinko. Džiūgaujančių dėl rinkimų baigties svariausias argumentas – tauta pasirinko. Bet ar iš tikrųjų taip? Ar tautai neparinko? Rinkiminės kampanijos metu Lietuvoje užvirė tikra tuštybės mugė. Partijos ir partijėlės, protingais save laikantys žurnalistai ir komentatoriai kiekvienas įrodinėjo savo tiesas ir prisiekinėjo meilę Tėvynei. Per tą tuštybės mugę žmonės nesuprato, kad tai – dviejų poli-

tinių polių susidūrimas.

Iš esmės Lietuvoje šiuo metu yra tik dvi partijos: nepriklausomybininkų ir visi kiti. Nepriklausomybininkai, kaip jie bebūtų pasivadinę, dirba valstybės kuriamąjį darbą, stato valstybės rūmą, nepaisydami savo populiarumo bei reitingų. Dirba nuo tada, kai teko ginti savo valstybę Sausio 13-ąją, kai stovėjo susiėmę už rankų „Baltijos kelyje“.

„Visi kiti“ dirba savo asmeninei arba (dar blogiau) kitos valstybės naudai. Jiems ypač svarbūs reitingai ir „liaudies meilė“. O ir jie patys labai „myli“ žmogų ir yra didžiausi patriotai. Jie iki šiol neišsigydė iš nostalgijos sovietinei praeičiai. Jų nedomina Tėvynės ateitis. Svarbu, kad šiandien jiems gerai.

Pagal tą pačią schemą klasifikuotini ir rinkėjai, balsavę už vieną ar kitą partiją. Už nepriklausomybininkus, kaip parodė gyvenimas, visada balsuoja mąstantys, susipratę Lietuvos piliečiai, kuriems ne tas pats, kuriuo keliu nueis mūsų valstybė. Tokie rinkėjai neniurzgėdami pasitinka ir laikinus nepriteklus dėl savo Tėvynės ir vaikų ateities. Jie stovėjo barikadose, kai Tėvynei iškilo mirtinas pavojus, jie šiandien guli Antakalnio kapinėse. Gaila tik, kad tokių rinkėjų kol kas Lietuvoje mažuma. „Visų kitų“ rinkėjai yra tos pačios prigimties, kaip ir jų renkamieji. Jiems nuspjauti ir ant savo valstybės, ir ant Tėvynės. Svarbu, kad jų išrinktoji valdžia netrukdytų jiems „gyventi“.

Ir dar vienas porūšis „visų kitų“ rinkėjų, sakyčiau, dvasiniai liumpenai. Pažadėk jiems riebesnį kaulą, ir pėdins iš paskos. Vargu ar tokius, atsiprašant, rinkėjus galima vadinti piliečiais. Man liežuvis neapsiverčia. Viena proga tokie žmonės buvo pavadinti (labai taikliai) pilviečiais. Kai balsuojama pilvu, tokią ir turime valstybę. Jau trečiąjį dešimtmetį gyvename tiksliai pagal Lenina: žingsnis į priekį, du atgal. Ir norime, kad Lietuvoje būtų gera gyventi.

Dalis žurnalistų ir politologų, nutaisę mąstytojų minas, porina apie žmonių teisę pasirinkti. Ir netgi apie Prezidentės teisę formuoti naują Vyriausybę. Tarsi Prezidentė nebūtų tų pačių žmonių išrinkta ir jai neturėtų rūpėti, kas dedasi mūsų valstybėje. Pastaruoju metu pernelyg dažnai kalbama apie įvairiausias teises, tik beveik niekada neišgirsti apie pareigą. Juk teisė be pareigos yra nieko verta ir niekur neveda. Tad rinkėjas šalia teisės turėtų jausti ir pareigą savo valstybei, Tėvynei. Bet kas tokį rinkėją paprotins? Gal tie iš „kitų“ partijų?.. Mat nepriklausomybininkai negali, nes jie yra patys „blogiausi“ Lietuvoje.

Dalyvavome „dainuojančioje revoliucijoje“, gyvename laisvoje ir nepriklausomoje Lietuvoje, kol galiausiai trečiame valstybės dešimtmetyje turime prisiminti seną išmintį: „Revoliucijas daro idealistai, o valdžią paima aferistai“. Gal taip ir turi būti? Gal tai dėsninga? Juk ir žymusis O.de Balzakas yra pasakęs:

„Per revoliucijas, kaip per audras jūroje, didžiosios vertybės nugrimzta į dugną, o šiukšlės išplaukia į paviršių“.

Ar ne dėl tų pačių istorinių dėsnų Lietuvoje priviso tiek daug partijų ir partijėlių, viena už kitą „geresnių“, viena už kitą labiau „mylinčių žmogų“? O žmonės taip iki šiol ir nesuprato, kad Seimas yra mūsų pačių veidrodis. Ir nereikia kaltinti veidrodžio, jeigu jis parodo mūsų pačių iškreiptą bei sužalotą dvasinį veidą. Rodos, taip paprasta suvokti šiuos elementarius dalykus, tam nereikia ir universitetų baigti. Kažin ar kur kitur pasaulyje sutiksime tokį keistą fenomeną, kokį matome Lietuvoje: jeigu buityje žmonės sukonfliktuoja, apsižodžiuoja, natūralu, jog lieka išsėdėję, supykę. O kai rinkiminės kampanijos metu „mylimoji“ partija be jokių užuolankų žmones laiko kvailiais, jie ne tik neišsėdžia, bet dar ir balsuoja už juos. Čia jau be psichoanalitiko pagalbos neišsiversi, nes tai nenormalu. Kai kartais pasakoma, jog žmonės buvo apgauti, tuo negali patikėti. Juk jie nori būti apgauti. Apsukrus partijėlės veikėjas tuo netrunka pasinaudoti. Juk gyvenime ne taip retai sutinkame žmonių, kuriems tiesiog malonu būti apgautiems.

Na galbūt tie žmogeliai „nežino, ką daro“. Bet diplomuoti žurnalistai ir visokiausi ekspertai taip pat nežino, ką darą? Beje, reikėtų skirti diplomuotą nuo išsilavinusio žmogaus. Tai ne tapatūs dalykai ir tarp jų nereikėtų dėti

lygybės ženklą. Taigi tie diplomuotieji netelpa savame kailyje, komentuodami bei vertindami kiekvieną Prezidentės žingsnį, susijusį su Seimo rinkimais. Ar Prezidentė turi teisę, ar neperžengė savo konstitucinių galių ir panašiai. Bet juk Prezidentė taip pat rinkta Lietuvos žmonių. Ar visos valstybės reikalai jai turėtų rūpėti mažiau, nei vienos apsidergusios partijos, kurios įkaitu tapo visa Lietuva? Atrodo, kad Lietuvoje jau neliko jėgos, kuri tuos besityčiojančius iš visos Lietuvos, pastatytų į vietą. Ir gerai, kad Prezidentė „kišasi“. Nes su tokia, atsiprašant, „demokratija“, kokią perša diplomuotieji ekspertai, Lietuvos kelias tik vienas – atgal ten, kur jau buvome. O gal to ir siekiama? Vadovaujantis tokia „demokratija“, Prezidentė jau nebeturi teisės spręsti valstybės vidaus reikalų. Ta proga iš atminties išplaukia senas sovietinis anekdotas, kurį perfrazavus skambėtų taip: „Lietuva yra neutralesnė net ir už Šveicariją, nes nesikiša net į savo vidaus reikalus“. Gal kai kam norėtųsi, kad Lietuva nesikištų į savo vidaus reikalus? Tada Lietuvoje tikrai kai kam būtų gyventi geriau.

Bet aš tikiu, kad tokie dalykai neliks nenubausti. Teisingumas ateis į Lietuvą. Ateis, jeigu sveikoji tautos dalis atsilaikys. Ji privalo atsilaikyti, kaip jau atsilaikė ne viena kartą per tūkstantmetę savo istoriją.

Viskas mūsų pačių rankose.

**Lina
DUMBLIAUSKAITĖ-
JUKONIENĖ**

(atkelta iš 1 psl.)

Viename iš jų „Pasveikinim tremtinius“ Kauno humanitarinės pradinės, Motiejaus Valančiaus pradinės ir „Žiburio“ vidurinės mokyklų mokiniai savo rankomis paruošė spalvotus sveikinimus ir lydimi pedagogų aplankė arčiausiai gyvenančius buvusius politinius kalinius bei tremtinius ir juos pasveikino Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo – Vasario 16 dienos proga. Antrame projekte dalyvavo Kauno vaikų lopšelio-darželio auklėtiniai. Jie surengė susitikimą – koncertą „Dovanokime vaikystės džiaugsmą“ patyrusiems sovietinių laikų represijas. Pranešėja pastebėjo, kad šiuose renginiuose ji patyrė įstaigų administracijos ir savo kolegų nuoširdžią pagalbą ir ben-

dradarbiavimą.

LPKTS Kauno filialas turi daugiau nei du tūkstančius narių. Darbas su jais vyksta poskyriuose pagal rinkiminių apygardų teritorijas. Nemažai iš jų turi kelis šimtus narių ir kelis kartus lenkia kai kuriuose rajonuose veikiančius LPKTS filialus. Kiekvienas poskyris operatyviam darbui turi išsirikę tarybą, jos pirmininkas įeina į filialo valdybos sudėtį. Lemiamą įtaką filialo narių aktyvumui turi nuosekli poskyrių tarybos veikla. Apie tokį teigiamą patyrimą Dainavos poskyryje, kuriame gyvena per 300 buvusių represuotų mūsų piliečių, pasidalijo Jūratė Antulevičienė. Šiame rajone LPKTS Kauno filialo Dainavos po-

skyris ranka rankon dirba su čia esamu TS-LKD PKT frakcijos skyriumi, kuriame visi nariai pasiskirstę į dešimt grupių ir įsitraukę į aktyvią poskyrio veiklą ne tik rinkimų kampanijų metu. Jūratė Antulevičienė, vadovaujanti septintai grupei, pasisakydama kvietė visus 2013 metams prenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“. Šis jos paraginimas vertas dėmesio, nes mūsų laikraštis vienas iš tarpusavio bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos priemonių. 2013 metais bus pažymėtas savaitraščio „Tremtinys“ leidybos 25-metis. Leidinys „Tremtinys“ pastoviai publikuojantis straipsnius, turinčius istorinę išliekamąją vertę, ta-

po tarpusavio bendradarbiavimo priemone, publikuojančia skelbimus apie LPKTS filialuose vykstančius renginius, reportažus apie jau įvykusius. LPKTS valdyba, pirmininkas dr. Povilas Jakučionis paskutiniu metu skiria daug dėmesio ne tik šiam laikraščiui, bet ir informacijos sklaidai interneto svetainėje www.lpkts.lt. Svetainėje www.lpkts.lt yra atskiras skyrius „Skelbimai“, kur publikuojami pranešimai apie numatomus renginius filialuose. Ne vienas savaitraščio skaitytojas yra išsakęs nuomonę, kad aštuntas leidinio puslapis galėtų būti panaudotas racionaliau, o jei kitaip negalima, gal reikėtų talpinti tik dvi – LRT ir LRT-2 kultūri-

nę programas, nes kitos komercinės programos dažnai neatitinka mūsų nuostatų.

Sėkmingam tarpusavio bendravimui Panemunės poskyryje pereinama prie elektroninio pašto ryšio: dalis narių turi savo ryšį, kiti naudojami šeimos narių.

Konferencijos metu LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas ir LPKTS Kauno filialo pirmininkas Juozas Savickas įteikė padėkos raštus aktyviai dalyvaujantiems visuomeninėje veikloje nariams, tarp jų ir choro „Ilgesys“ vadovei Bronei Paulavičienei. Šis choras kitais metais taip pat švęs kūrybinės veiklos 25 metų jubiliejų.

Vytautas GULIOKAS

Ieškant naujų bendravimo formų

Turgus, kuriame spekuliuojama Lietuvos likimu

Pasibaigus Seimo rinkimams politinės aistros ne tik kad nenurimo, bet perėjo į lygį, kokio Lietuvoje nėra buvę – gavusi palaiminimą formuoti Vyriausybę Lietuvos socialdemokratų partija bent kiek politiškai praprususius tautiečius tiesiog nustebino savo nepastovumu, nenuoseklumu ir pagaliau nesugebėjimu atlikti šią svarbią užduotį. Ypač stebino ir glumino jos trypčiojimai pagal Darbo partijos dūdelės melodiją, apie kurią muzikologai pasakytų „meška buvo ant ausies užmynusi“, o politologai nepsikėtę įvardyti kaip visišką nepasirošimą valdyti valstybę. Bet ar tik Darbo partija nepasirošusi? O gal ir Lietuvos socialdemokratai? Na, kad pirmoji tuo rimtai neketino užsiimti, tai seniai aišku – jos prioritetai atsiskleidė „juodosios buhalterijos“ (tiksliau būtų pasakyti valstybinio masto sukčiavimo) byloje. Bet ar nesimatė, kad tam nepasirengę ir Lietuvos socdemai? Beje, labai jau taikli frazė per vieną televizijos laidą nuskambėjo iš žurnalisto Vido Rachlevičiaus lūpų: „Socialdemokratai – jokie kairieji, jie apskritai be vertybių!“ Pasak žurnalisto, tai vieno žmogaus įkurta korporacija. (Gal todėl kalbant apie socialdemokratiją tiesiog būtina pabrėžti „Lietuvos socialdemokratai“, nes tai visai ne tas pats, ką pasaulis vadiną socialdemokratais.) Laisvosios rinkos instituto ekspertė Rūta Vainienė buvo dar kategoriškesnė: „Mūsų laukia politinės šizofrenijos metai“... Bet palikime šią politologų diskusijų sritį ir prisiminkime, kiek keistenybių pasta-

ruoju metu dėl A. Butkevičiaus patyrėme Lietuvos politinėje padangėje.

Akivaizdžiai nusivylusi šalies Prezidentė į premjero pareigas pasiūlė A. Butkevičių, užsimindama, kad jo partijos pasirinkta koalicija su teisiųjų suole sėdinčia Darbo partija nedaro garbės nei socialdemokratams, nei valstybei. Tiesa, pokalbyje su Prezidente buvo aptartas klausimas, kaip socialdemokratai elgsis atėjus laikui balsuoti dėl teisinės neliečiamybės panaikinimo trims darbiečiams, kaltinamiems sukčiavimu, tačiau patikėti A. Butkevičiaus pažadais vargu ar įmanoma – naujasis premjeras jau įrodė, kad pats netiki tuo, ką sako...

Užtat tiki Viktoras Uspaskichas, dosniai žerdamas kandidatų į ministrus, tiesiog pribloškiančių nekompetencija, „asorti“. Net žurnalistai, kuriuos pažįstame kaip uolius socialdemokratų šalininkus, televizijos laidoje paprašyti pakomentuoti darbiečių kandidatų į ministrus problemą, kurią Prezidentė išsprendė aiškiu „Netinka kompetencija“, kartais pritrūksta žodžių. Be abejo, jei ne ši principinga Lietuvos Prezidentės pozicija, būtų nelengva, dar tiksliau – neįmanoma įrodyti šį akivaizdų faktą. Žinoma, už principingumą reikia mokėti – vis pasigirsta teiginių neva Prezidentės populiarumas rekordiskai smuko, dėl problemų formuojant Vyriausybę kaltas jos užsispyrimas ir kita. Puolimo prieš Prezidentę tikslas aiškus – ji išliko paskutine galimybe pasipriešinti „politinei šizofrenijai“, eskaluojamai naujo-

sios koalicijos, dar vadinamos „konstitucine dauguma“. Yra net labai išsiveidusiu – „surengė kalbų egzaminą, ką mes, mokinukai kokie?“ Štai Loreta Grauzinienė davė grąžos, pareikšdama, kad su ja vokiškai pati Prezidentė nesikalbėjo, mat nemoka. O gal šalies vadovė dar ko nors paklausė pretendentes į socialinių reikalų ministro postą ir suprato, kad su L. Grauzinine net lietuviškai nelabai pavyksta susišnekėti? Gaila, bet laikydama korektiškumo šalies vadovė neįvardijo, kokiomis nekompetencijos grožybėmis sužibėjo į švietimo ministro postą taikūs Virginija Baltraitienė, Žemės ūkio akademijos auklėtinė. Kad D. Grybauskaitė eina į kompromisus, įrodė jos pritarimas Darbo partijos pirmininko pavaduotojo Šarūno Biručio kandidatūrai (tai buvo, be rodo, jau penkta darbiečių kandidatūra) į kultūros ministro pareigas. Beje, į šią pareigybę darbiečiai prieš tai kaip „už gryną pinigą“ bandė iškišti Kęstutį Daukšį, kurio pavardė figūruoja juodosios buhalterijos byloje – šis veikėjas, būdamas ūkio ministru, pasirašinėjo europinių pinigų dalybų popierius, iš kurių aiškėja, kad pinigų gavėjai prieš tai buvo susimokėję maždaug 5 procentų įnašus į Darbo partijos kasą.

Tačiau į kompromisus nelinkusi eiti Darbo partija – sušauktame prezidiumo posėdyje buvo pareikšta, kad nesirošia keisti savo pasiūlymų. „Tai, kas pateikta premjerui, to sąrašo tikrai nesirošame keisti, – žiniasklaidai sakė V. Uspaskichas. – Sąrašas gana platus ir kompeten-

tingų žmonių...“ Ir paskirtasis Ministras pirmininkas A. Bukevičius, komentuodamas Prezidentės atsakymą dėl kandidatūrų, teigė, kad „Išrinkome pačius kompetentingiausius“. Štai taip – jų manymu, buvusiai eurokomisarai neįtikėjo „patys kompetentingiausi“... Įdomu, ar tie kompetencijos perspildę kandidatai suprato, kad juos pokalbiui pasikvietė ne šiaip Prezidentė, bet buvusi eurokomisarė, kurios kompetencija aukščiausiose Europos Sąjungos institucijose buvo labai vertinama? Ar suprato kandidatai, kad kaip jie sugebės atstovauti savo sričiai Lietuvai perėmus pirmininkavimą ES, bus vertinama visa Lietuva?

Kaip bebūtų, Prezidentė, atmetusi dvi darbiečių kandidatūras, turėjo patvirtinti nepilnos sudėties Vyriausybę – akivaizdu, kad tai ji padarė vengdama sukelti politinę krizę.

„Vyriausybės formavimui įstatymų numatytas terminas baigiasi. Tačiau paskirtasis Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius nesugebėjo pateikti viso suderinto kandidatų į ministrus sąrašo. Šiandien Ministras Pirmininkas pateikė tik dvylikos ministrų kandidatūras. Už kiekvieną iš jų prisiimdama asmeninę atsakomybę. Pateiktame sąrašė nėra socialinės apsaugos ir darbo bei švietimo ir mokslo ministrų pavardžių. Ministro Pirmininko pasirinkti kandidatai pagal kompetencijos lygį labai skirtingi. Dalis jų atitinka tik minimalius reikalavimus, kurie būtini tiesioginiam pareigų vykdymui ir deramam Lietuvos atstovavimui užsienyje. Visiems kandi-

datams, nepriklausomai nuo partiškumo buvo keliami vienodi reikalavimai. Vyriausybė turi pradėti dirbti laiku, nes laukia svarbūs darbai ir sprendimai. Todėl pasirašiau dekretą, kuriuo, atsižvelgdama į Ministro pirmininko teikimą, tvirtinu nepilnos sudėties šešiolikąją Vyriausybę. Tikiuosi, kad atsakomybę už Vyriausybės sudėtį prisiėmęs Ministras pirmininkas, kaip galima greičiau baigs formuoti Ministrų kabinetą.“ – tokio turinio pareiškimą padarė Prezidentė, patvirtindama Vyriausybę. Tokiau ji pateikė ministrų sąrašą ir palinkėjo nuoširdžiai dirbti Lietuvos žmonių labui.

Pirmuosius žingsnius žmonių labui A. Butkevičius jau žengė – jo pasiūlytas kovos su šešėline ekonomika būdas jau nuvylė ne vieną už jį balsavusį rinkėją, kuriam teks prisidėti prie bankų kapitalo didinimo: juk priverttas didesnes nei 5 tūkstančių litų pinigines operacijas atlikti tik per banką, smulkus verslininkas nori nenori turės į savo nuostolius įrašyti ir užmokestį už jas. Tikrai socialdemokratiškai rūpestis žmogumi!

Premjeras A. Butkevičius kalba ir apie valdininkų algų didinimą. Galime neabejoti, kad ne tik algos, bet ir jų skaičius pradės augti kaip ant mielių. Štai Seimas surado galimybių įsteigti dar vieną Seimo pirmininko pavaduotojo „etata“ – net septintą (Irenai Degutienei pakakopė penkių), tai ką čia reiškia kokioje ministerijoje tai pakartoti? Socialdemokratai moka dalyti neuždirtus pinigus – matyt, gajūs tie bolševikiniai genai.

Gintaras MARKEVIČIUS

Europos Sąjunga garantuoja taiką senajame žemyne

Gruodžio 10 dieną Oslo prestižinė Nobelio taikos premija buvo įteikta taikos garantui senajame žemyne – Europos Sąjungai. Jos atsiimti atvyko trijų pagrindinių Europos Sąjungos institucijų vadovai: Europos Parlamento pirmininkas Martinas Šulcas, Europos Komisijos pirmininkas Jose Manuelis Barroso, Europos Vadovų Tarybos pirmininkas Hermanas Van Rompuy. Ceremonijoje dalyvavo kitų ES šalių vadovai, tarp kurių buvo ir Lietuvos Prezidentė Dalia Grybauskaitė.

Nobelio komiteto pirmininkas Thorbjørnas Jaglandas, pabrėždamas bendrijos pasirinktą kolektyviškumo principą, kurio ji laikosi ir ekonominės krizės metu, tei-

gė, kad „politinis modelis, kuriuo remiasi Sąjunga, yra svarbesnis negu kada nors anksčiau“. Štai kodėl 2012 metų Nobelio taikos premija nuspręsta įteikti būtent Europos Sąjungai.

Prieš 55 metus Prancūzijos ir Vokietijos vadovų susitarimu įkurta Europos Sąjunga šiuo laikotarpiu 27 valstybėse narėse vienija 500 milijonų piliečių. Per visą šį laikotarpį bendrijoje nebuvo nė vieno karinio konflikto.

Kalbėdami Europos Sąjungos pagrindinių institucijų vadovai paminėjo ir 20-ojo amžiaus Europos istoriją pakeitusias Baltijos šalis, kurių laisvės siekis buvo dar vienas įrodymas, kad Europos pasirinkimas – laisvė – yra teisingas.

„Nobelio taikos premija – įvertinimas ir Lietuvai. „Dainuojančia revoliucija“ laisvę iškovojusi Lietuva įrodė, kad savo valstybę galima apginti ne karine jėga, bet žmonių susitelkimu ir vienybe,“ – taip Nobelio premijos skyrimą Europos Sąjungai įvertino mūsų šalies Prezidentė D. Grybauskaitė. Pasak Prezidentės, Nobelio taikos premija parodo, kad tarpusavio pasitikėjimu, vertybėmis, tolerancija ir pagarba paremtas europietiškas taikos modelis patiesino. Lietuva, stodama į Europos Sąjungą, taip pat pasirinko taikos ir dialogo kelią.

Kartu su Europos valstybių lyderiais ir ES vadovais ji dalyvavo Norvegijos Ministro Pirmininko Jenso Stoltenbergo kviestiniuose pietuose

Nobelio taikos premijos įteikimo proga. Valstybių vadovai aptarė Europos ekonominę padėtį bei Lietuvos ir ES ateičiai svarbius sprendimus.

„Dialogas ir taikos derybos užtikrino ilgametę taiką Europos žemyne. Šiandien susiduriame su naujais iššūkiais – ekonominiu sąstingiu ir finansiniais išbandymais. Ekonominiam Europos stabilumui užtikrinti būtini greiti ir efektyvūs, visų ES šalių interesus atitinkantys sprendimai,“ – sakė Prezidentė. Pasak mūsų šalies vadovės, artimiausiu metu ES šalys turės susitarti dėl daugiamečio bendrijos biudžeto ir priemonių euro zonos bankų sąjungai stiprinti.

Tačiau buvo ir nepritariančių šiam Nobelio premijos ko-

miteto sprendimui – nepritariantieji kritikavo ES veiksmus ekonominės krizės sąlygomis, taip pat užkliuvo jos narių dalyvavimas NATO.

Galima diskutuoti dėl ES sprendimų kovojant su ekonomine krize, tačiau kaltinti bendriją karinių reikalų pagrindu – nesąžininga. Jau daugiau nei 60 metų Europoje vyrauja taika, tiesa, kraujo pralieta daug, tačiau jis pralietas ne Europos Sąjungoje, bet komunistinių režimų valdytose valstybėse ir joms išsivaduojant iš tų režimų. Tiesa ir tai, kad išsivadavusios iš sovietinio lagerio valstybės, siekdamos taikos stabilumo garanto, stengėsi įstoti į ES.

Parengta pagal prezidentūros informaciją spaudai

Prisimintas Lietuvos partizanų vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas

Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos bendruomenė kartu su Laisvės kovų muziejaus darbuotojais parėngė dviejų savaitių trukmės programą, skirtą pagerbti Lietuvos partizanų vado, generolo Adolfo Ramanausko-Vanago atminimą ir paminėti 55-ąsias sušaudymo metines. Lapkričio 19–29 dienomis muziejuje buvo organizuojami edukaciniai užsiėmimai tema „Mes visi teturime vieną troškimą – iškovoti Lietuvai laisvę“

(A. Ramanauskas-Vanagas), kuriuose dalyvavo 5–8 klasių ir 1–4 gimnazijos klasių mokiniai bei mokytojos.

Edukacinių užsiėmimų metu mokiniai ne tik sužinojo įdomių faktų apie šio garbingo žmogaus – mūsų žemėčio, Seinų „Žiburio“, Lazdijų gimnazijos gimnazisto, pedagogo, Pietų Lietuvos srities vado, LLKS tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijos signataro, LLKS gynybos pajėgų vado, partizanų

pulkininko, svarbiausius gyvenimo ir kovos momentus, bet ir turėjo galimybę pažiūrėti dokumentinę apybraižą „Partizaninis karas Lietuvoje 1944–1953 m.“

Programą vainikavo lapkričio 30 dienos renginys, į kurį atvyko A. Ramanausko duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė su artimaisiais, Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos mokytojai, mokiniai, buvę politiniai kaliniai, tremtiniai ir kiti garbingi svečiai.

Renginio metu mokiniai skaitė A. Ramanausko-Vanago atsiminimus iš knygos „Daugel krito sūnų“, deklamavo eiles, dainavo patriotines dainas. Skaudžiais prisiminimais apie tėvelį pasidalijo duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Renginyje kalbėjo Lazdijų rajono savivaldybės meras Artūras Margelis, Lazdijų rajono savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Jonas Gudžiauskas, Aly-

taus A. Ramanausko-Vanago gimnazijos muziejaus vadovė Vilija Markauskienė. Partizanų dainas atliko Laisvės kovų dainų ansamblis „Žilvitis“.

Sukako 55 metai, kai okupantų budeliai įvykdė žiaurų nuosprendį Lietuvos partizanų vadui Adolfui Ramanauskui-Vanagui, tačiau jo atminimas mūsų tautos istorijoje ir žmonių širdyse liko gyvas amžiams.

Irina RADVILAVIČIENĖ

Renginio akimirkos

Gintarės Škarnulytės nuotr.

Prisiminimai, nukeliantys į partizanų kovų laikus

(atkelta iš 1 psl.)

Knygos įvade aprašomas Juozo Paliūno gyvenimo ir kovos kelias. Per aštuonerius kovos metus jis pakilo nuo eilinio kovotojo iki Prisikėlimo apygardos vado pareigų. Šis partizanas, neturėjęs karinio išsilavinimo, visą partizaninės veiklos patirtį įgijo kovos sąlygomis.

Knygos prieduose spausdinami su partizano Ryto partizanine kova susiję do-

kumentai.

Leidinio pristatyme kalbėjo istorikė, muziejininkė, viena iš jo sudarytojų Aurelija Malinauskaitė. Skambėjo partizanų dainos, atliekamos Vilniaus ir Kauno aukštųjų mokyklų studentų. Gausus būrys partizano Ryto gimnazių ir vaikaitė Aušrinė Kriščiūnaitienė dėkojo už išleistus Juozo Paliūno prisiminimus.

Jolita NAVICKIENĖ

LPKTS salėje – kalėdinė paroda

(atkelta iš 1 psl.)

Paroda sudaryta iš trijų dalių. Pirmoji – tai Kauno rezistencijos ir tremties bei Priekulės „Laisvės kovų ir tremties istorijos“ muziejų fonduose saugomų nuotraukų ir atvirukų paroda, kurią parėngė Kauno miesto muziejaus Tremties ir rezistencijos ekspozicijos muziejininkas Rokas Sinkevičius. Joje – niekur anksčiau neeksponuotos ir nepublikuotos nuotraukos, įamžinusios Kalėdų ar Naujųjų metų šventimo tremtyje ar partizanų būryje akimirkas, laiška, atvirukai, atsiųsti iš tremties Lietuvoje likusiems artimiesiems ar dovanoti likimo broliams ir sesėms tremtyje, lageriuose.

Antroji parodos dalis – savaitraščio „Tremtinys“ 25 metų kalėdinių numerių apžvalga, parėngta „Tremtinio“ redaktorės Jolitos Navickienės. Čia pateikti Kalėdų laikotarpio prisiminimai, sveikinimai, dvasininkų mintys, skaitytojų eilėraščiai ir kt.

Trečioji dalis – originalių prieškarinio kalėdinių atvirukų paroda, daugeliui parodos lankytojų atgaivinsianti jaunystės prisiminimus. Ekspozicijai paskolino kolekcininkas, LPKTS administracijos darbuotojas Raimondas Gleiznys.

Maloniai kviečiame apsilankyti mūsų kalėdinėje parodoje.

„Tremtinio“ inf.

Mūsų organizacijos

Bendrijos gimimas

Vartant senus laikraščius, dėmesį patraukė „Kauno diena“ 1995 m. kovo 21 d. Nr. 60 publikuotu Povilo Varanausko straipsniu „Antimanifestas“, kuriame rašoma: „Išsikūrė dar viena politinių kalinių ir tremtinių organizacija, pasivadinus bendrija (Lietuvos PKTB). Atrodytų daugiau ar mažiau – esmės nekeičia. Tačiau kai kurie naujosios organizacijos kūrėjų pareiškimai rodo, kad bandoma sumenkinti tai, kas iki šiol buvo daroma ir norima naujų kūdikį iškelti virš kitų, nors dar nieko nenuveikta.“

LPKTS vaidmuo

Visuomeninė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga (LPKTS) jungė absoliučią daugumą Lietuvos piliečių, patyrusių raudonojo okupanto represijas, tiesos slėpimą ir pažeminimus. Sovietmečiu veikusi vadinamoji komunistų partija jungė kolaborantus ir prisitaikėlius, dirbusius valstybinėse įstaigose ir visuomeninėse organizacijose. Okupacinis režimas pavergtos Lietuvos gyventojų niekada nelaikė lygiaverčiais sovietų imperijos piliečiais. Be abejo, turėjo įtakos visą dešimtmetį Lietuvoje vykęs partizaninis karas ir pusę amžiaus trukęs nesilpstantis pilietinis pasipriešinimas.

Visuomeninis statusas keičiamas į partinį

Prasidėjus „Perestrojkai“ Sovietų sąjunga subyrėjo ir pavergtos tautos atkūrė valstybingumą. Atkuriant Lietuvos valstybingumą aktyviai dalyvavo buvusieji sovietų politiniai kaliniai ir tremtiniai. Bendro likimo žmonės tapo atsikūrusių politinių partijų nariais. Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) vadovybė veikiai pakeitė visuomeninės organizacijos statusą į partinį, tokiu būdu tikėdamasi sustiprinti savo vaidmenį visuomeniniame ir valstybiniame gyvenime. Tai pasiteisino tik iš dalies, mat dalis LPKTS aktyvistų jau buvo tapę atkurtų demokratinių partijų nariais. Tuomet ir iškilio poreikis sukurti visuomeninę organizaciją – LPKT bendriją, vienijančią bendro likimo žmones, nepriklausomai nuo jų partinės priklausomybės.

Dvasios milžinų reikšmė

P. Varanauskas rašo: „Sunku kritikuoti naująją bendriją, kai matai dvasios milžinų parašus po programiniu dokumentu, pavadintu „Pasipriešinimo dalyvių, politinių kalinių ir tremtinių manifestas“! Jį pasirašė kunigai Kazys Vasiliauskas, Algimantas Keina, Robertas Grigas, mano patikėtinis rinkimų kampanijoje Romualdas Karbauskas, vienas iš Krikščionių demokratų partijos vadovų, Seimo narys Kazimieras Kry-

ževičius ir daugelis kitų.“ („Lietuvos aidas“ Nr.11).

Atgimimo metais Dvasios milžinų radosi visuose Lietuvos kraštuose. Šiame rašinyje jų visų išvardyti nepavyktų, tačiau pilietine prasme būtų neįžvalgu nepaminėti žymių lyderių kunigo Sigito Tamkevičiaus ir profesoriaus Vytauto Landsbergio.

Tautos sūnus ir... paplavos

Minėto straipsnio autorius byloja, kad „Daugelis partijų norėjo ir nori turėti Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungą kaip bazinę atramą. Bet laikas parodė, kad keliai išsiskiria. Kąkad šioje organizacijoje turėjo didelę įtaką asmenys, kurie vėliau susibūrė į Tautos pažangos partiją. Dabar abi organizacijos dažnai skirtingai vertina politinę raidą ir asmenybių įtaką: viena Vytautą Landsbergį laiko tautos sūnumi, kita – ant jo pila paplavas.“

Istorija byloja apie okupantų vykdytas masines genocido akcijas – trėmimus, patirtas skaudžias netektis, taip pat ir apie Laisvės kovas. Demokratinės Vokietijos vadovybė atsiprašė Europos tautų už nacistinio režimo joms padarytas skriaudas. Rusijos atstovai nelinkę atsiprašyti už sovietinio režimo nusikaltimus okupuotose valstybėse. Okupacinio režimo šalininkai iškilus Nepriklausomybės atkūrimo veikėjus juodina pagal tas pačias sovietmečio instrukcijas.

Edmundas SIMANAITIS

Partizano Kirvio bunkeris

Partizaninio karo meto atokesni Kauno apskrities Rumšiškių valsčiaus Beįstrakių, Mockūnų, Būdos, Šukiškių, Guronių, Pašulių, Livintų kaimai glaudė 55 vietos ir 61 čia slapstytis iš kitur atvykusį vyrą. Esame suskaičiavę, kad iš vietinių ginkluotos rezistencijos kovose žuvo 32 vyrai, 59 buvo nuteisti, 27 šeimos (92 asmenys, 33 iš jų – vaikai) ištremtos. Keturiolika žmonių mirė tremtyje, dvylika žuvo lageriuose.

Iš pradžių, kol vyko SSRS karas su nacistine Vokietija, sribai ir enkavedistai čia užklysti bijojo. Kai 1945 metų balandžio 12 dieną partizanų užpuolė reguliarioji sovietų kariuomenė, po mūšio, kuriame žuvo dvylika Didžiosios Kovos apygardos (DKA) Andriaus Zdanevičiaus-Morkos būrio vyrų (kareivių nuostoliai buvo kelis kartus didesni), tai, pasak įvykio liudininkų, sovietinės kariuomenės pulkininkas, surinkęs kaimo gyventojus, aiškino, kad būtų kvailystė priešintis tokiai jėgai, užkariavusiai visą Europą. Sako, mūšyje žuvusiems partizanams net pagarbą atiduodamas sakė, kad tai ne banditai, o kareiviai. Reguliariosios sovietų armijos kareiviai surinko žuvusių partizanų kūnus ir paliko, neišvežė niekinti į Kaišiadoris. Laidojo palaidus aplinkinių kaimų gyventojai ir gausios partizanų pajėgos. Vietiniai žmonės sakė, kad palaidoti susirinko arti dviejų šimtų žmonių. Stribai ir NKVD netrukde, nes buvo pavasaris, šlapi keliai, o partizanai prie kelių kryžkelių išstatė sargybos postus... Šio krašto miškuose kartais apsidarė DKA štabo, vadovaujamo Jono Misiūno-Žalio Velnio, apsaugos būrys.

Karui pasibaigus, pasipildė miškus ir vienkiemius šukavusių iš fronto grįžtančių kareivių gretos. Gausėjo netekčių...

* * *

Partizaninėje kovoje keturiasdešimtmetis Antanas Taparuskas tarp bendraminčių buvo vienas iš vyriausių – nedidelio ūgio, kresnas, gilios valstietiškos išminties būrio vadas. Gimė Livintuose. Kaimas buvo išsibarstęs pamiškėje. Taparuskai augino 9 vaikus – dviejų motinų, nes mirus žmonai, tėvas vedė antrą kartą. Visi jie vėliau vienaip ar kitaip nukentėjo.

Nepriklausomybės metais Antanas buvo jaunalietuvis, šaulys. Dalyvauti šiose organizacijose skatino meilė savo kraštui. 1926–1927 metais tarnavo Lietuvos kariuomenėje, paskui vėl grįžo į Livintus. Dirbo miško darbus, vėliau tarnavo eiguliu. 1944

metų vasaros pabaigoje, kai į sovietinę kariuomenę gaudė naujokus, Antanas pradėjo organizuoti vyrus ginkluotam pasipriešinimui, tapo partizanų Kirviu. Jo, miškininko, mobilizacija į sovietinę armiją nelietė, tačiau manė išgelbėsias kaimo vyrus nuo žūties fronte, slapstysis visi tol, kol „ateis Vakarai ir amerikiečiai“. Į partizanų gretas įsitraukė dar septyni vyrai: Jonas Čiurinskas-Pilėnas (Pelėnas), Juozas Čiurinskas-Punktukas, Vincas Drulia-Sirdis, Jokūbas Sidaras-Tarzanas iš Livintų, Pranas Čiurinskas-

priartėjo. Trauktis jau buvo per vėlu. Prisileidę kareivius arčiau, partizanai paleido automatų serijas. Kareiviai atidengė pragarišką ugnį gal kiek iš nevilties dėl patirtos štabo puolimo nesėkmės. Šaudydamas iš automato pirmas krito vadas Kirvis. Joną Čiurinską prie bunkerio sužeidė į ranką. Kiti nutarė trauktis. Vincas Drulia, Juozas Čiurinskas, Jokūbas Sidaras ir Pranas Čiurinskas atsisiaudydami bėgo Baurų link. Juozas Čiurinskas turėjo lengvą vokišką kulkosvaidį, kiti – automatus, tad jų šūviai privertė

Eigulys Antanas Taparuskas, 1937 metai

Pranas Petkevičius-Kariūnas

Lūšis ir Kazys Leikauskas-Samanis iš Medinų. Būrys didėjo, buvo kuriami nauji kariniai dariniai. Kirvis tapo A rinktinės kuopos vadu. Jau 1944 metų rudenį Pranas Petkevičius-Kariūnas šiose apylinkėse vadovavo apie 60 partizanų būriui. Vėliau jis tapo apygardos A rinktinės vadu. Kirvio partizanų būrys į didelius mūšius nestojo, daug kartų išvengė kraujo praliejimo gal todėl, kad kovojo iš vaikystės pažįstamose vietovėse, aplink buvo dideli miško masyvai, sunkiai privažiuojami keliai – tikras Rumšiškių valsčiaus užkampis. Taip prabėgo metai...

Kai Mackūnų miške apsigyveno Kirvio partizanai, bunkeris dar negalutinai buvo įrengtas – neužbaigtas priekis. Išlėtis nebuvo kada – vieni dirbo, kiti ėjo sargybą. 1946 metų lapkričio 19-osios rytą partizanai Pranas Čiurinskas-Punktukas buvo išėjęs su užduotimi, tad galbūt kareiviai pagal jo pėdas ir atsekė bunkerį. Kita vertus, galima galvoti ir apie išdavystę, nes labai jau tiesiai bunkerio link ėjo kareiviai ir sustojo nuo jo nepavojingu atstumu.

Tą ankstų rytą partizanai girdėjo prie upelio šaudant, kai kareiviai užpuolė Žalio Velnio štabą Livintuose. Vincas Drulia patarė trauktis, tačiau Kirvis nesutiko, sakydamas, kad iššaudys juos visus kaip zuikius, nes nežinoma situacija, kareivių dislokavimo vieta. Po kiek laiko šaudymas

kareivius sugulti. Nubėgo vyrai iki kvartalo linijos, čia sumėtė pėdsakus ir dingo persekiotojams iš akių. Tačiau Jonas Čiurinskas ir Kazys Leikauskas pasuko kita kryptimi, kur jų laukė kareivių pasala. Kaziui pasisekė pabėgti, Joną rado žuvusį išvartoje prie Mackūnų kaimo. Kareiviai spygliuota viela surišo žuvusiųjų Antano Taparausko, Prano ir Jono Čiurinskų rankas, pervėrė kartimis, kad lengviau būtų nešti iki mašinos. Atvežė į Kaišiadoris ir numetė tris kūnus aikštėje. Jų užkasimo vieta nežinoma, nors manoma, kad palaikus sumetė į pelkę prie tuometinės pieninės.

Likę gyvi vyrai pakriko. Slapstėsi, kur tik išmanė. Vincas Drulia pasiekė net Žemaitiją, tačiau kalėjimo ir ilgų katortgos metų neišvengė. Greitai buvo suimti Jokūbas Sidaras ir Kazys Leikauskas.

Prasidėjo represijos prieš partizano Kirvio gimines. Į Norilską, Karagandą, Archangelską dar 1946 metais buvo ištremtos seserys Marija, gimusi 1923 metais, Elena, gimusi 1906 metais, Domicilė, gimusi 1908 metais. Jauniausioji sesuo Magdalena Taparuskaitė-Daina, gimusi 1929 metais, šelpė partizanų medikamentais, tvarkė uniformas tada, kai jai tebuvo šešiolika. Po brolio žūties ji slapstėsi, tačiau 1949 metais kaimyno Alekso Sidaro išduota, sribų kankinta ir karo tribunolo nuteista kalėjo Karagandoje. Į Lietu-

Šveikiname

*Ir gerai, kad eini, kad veržiesi, svajoji,
Kad šypsaisi linksmai arba tyliai verki.*

Ir gerai, kad sava širdimi išmatuoji

Laisvę, džiaugsmą, kančias, net viltis ateity.

Juk žinai – nebegrįš atgalios, kas praeina,

Negali nei sustot, nei palaukt negali.

Gal gerai, jog atrodo, kad metai praeina,

O gyvenimas lieka dar vis ateity.

Nuoširdžiai sveikiname liepos, lapkričio ir gruodžio mėnesiais gimusius LPKTS Jurbarko filialo narius: **85-ojo** jubiliejaus proga – **Eleną POLOCKIENĘ** ir **Janiną SEMEŽYTĘ**, **80-ojo** – **Adelę POCEVIČIENĘ**, **65-ojo** – **Nijolę SAPRONAITIENĘ**, **55-ojo** – **Vytautą BACEVIČIŲ** ir **Ireną OIČENKIENĘ**.

Linkime stiprios sveikatos, išvermės ir ilgiausių metų.
LPKTS Jurbarko filialo valdyba

Padėka

Nuoširdžiai dėkojame **Sofijai Survilienei**, parėmusiai filmo apie Dzūkijos partizanų vadą Vaclovą Voverį-Žaibą kūrimą 100 litų.

Filmo prodiuseris Jonas CIMBOLAITIS

vą negrįžo, gyveno Elistos mieste, Kalmukijoje.

* * *

1945 metų lapkritį tik už pusės kilometro nuo Kirvio bunkerio, pelkėtoje Livintos upelio vietoje, veikė DKA štabas. Į šias apylinkes atvyko Žalias Velnias, nes pasitikėjo bataliono vadu Pranu Petkevičiumi-Kariūnu, kurį pažinojo nuo 1941 metų, kai šis dirbo Kaišiadorių komendantūroje, o pats buvo geležinkelio apsaugos būrio vadas. Į partizanų Pranas išėjo 1944 metų vasarą, tapo būrio vadu. Padaugėjus kovotojų, buvo suformuotas Milžino būrys, tada Kariūnas tapo kuopos vadu, drąsiu, smarkiu, atviraširdžiu ir sumaniu. Kovines operacijas vykdė kruopščiai išanalizavęs situaciją, vengė bereikalingų išpuolių.

Tų metų lapkričio viduryje Vilionių dvare partizanai rekvizavo arklius, karves, suvestas iš ūkių, kurių savininkai buvo išvežti į Sibirą. Tada į Permės sritį buvo ištremtos Žičių ir dvi Grigaliūnų šeimos iš Aitekonių, Jonas Aleksiejūnas ir Adelė Matkevičiūtė iš Vilionių kaimo. Partizanai sužinojo, kad sovietai gyvulius ruošiasi išvežti į Kaišiadoris. Pasnigo, todėl galbūt kareiviams buvo nesunku surasti pėdsakus į stovyklą, įkurtą prie Livintų upelio. Pagal turimus duomenis, juos išdavė vietos gyventojas. NKVD dalinys ruošėsi Žalio Velnio štabo puolimui. Jų žiniomis, ten galėjo būti arti šimto partizanų, todėl iš grįžtančios armijos buvo bandyta ieškoti pagalbos. Kareiviai, jau primiršę Berlyno šturmą, nenorėjo žūti nežinomoje žemėje, todėl tik lapkričio 19 dieną pradėjo štabo puolimą. Vis dėlto nesėkmingai, nes Žalias Velnias jau buvo pasitraukęs ir likęs tik nedidelis būrelis partizanų. P. Petkevičiaus-Kariūno kovotojai dar nebuvo spėję

palikti pavojingų vietovių, tačiau nesunkiai išvengė susidūrimo. Teigiama, kad iš viso štabo būrio tada žuvo vienintelis Kariūnas, nes kovojant pridengdamas besitraukiančiuosius. Labiausiai patyręs kovotojas vyresnysis puskarininkis Pranas Petkevičius-Kariūnas krito nuo klaidžiojančios enkavedisto kulkos...

* * *

Įvykių liudininkė buvusi partizanė Salomėja Piliponytė-Užupienė, neseniai aplankiusi tas vietas, sakė nesunkiai suradusi Kirvio būrio, kur lygiai prieš 67 metus vyko mūšis su sovietiniais kareiviais, bunkerio žymes: kelio iš Livintų į Mackūnus sankryžoje matosi duobė, tačiau jau apaugusi jaunais medžiais. Šioje vietoje nutiestas miško keliukas, tad privažiuoti nesunku. Moteris svajoja, kad bunkeris, kuriame gyveno ir žuvo Kirvio būrio partizanai, galėtų būti atkurtas, aprašytas, o rodyklės nurodytą tą vietą. Tai būtų gera priemonė jaunimą mokyti patriotiškumo.

Moteris pamena, kad kareiviai viela suriškę kojas ir rankas, pervėrė kartimis nešė tris kilometrus žuvusį Joną Čiurinską ir sužeistą Antaną Taparuską-Kirvį į Mackūnus, kur turėjo atvažiuoti automašina. Mackūnuose sužeistąjį ir žuvusįjį numetė Žukauskų sodyboje lauke. Antanas Taparuskas-Kirvis mirė (o gal buvo nužudytas?) automašinoje vežamas į Kaišiadoris.

Beje, Kaišiadorių rajonas yra vienas iš nedaugelio, kuriame neatkurti pasipriešinimo kovų relikvai: bunkeriai, slėptuvės. Rezistencijos laikotarpį mena tik paminklai ir atminimo įamžinimo lentos. Tad šios partizanų slėptuvės atkūrimas būtų pirmas žingsnis į dar gilesnį pasipriešinimo kovos istorijos supratimą.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Lietuvos kariuomenės dienos minėjimo aidai

Dauguma Kauno bendrojo lavinimo mokyklų paminėjo Lietuvos Respublikos kariuomenės įkūrimo 94-ąsias metines. Minint šią datą daugelyje mokyklų: „Saulės“ gimnazijoje, Stasio Lozoraičio, Julijanavos ir kitose, patriotinio ugdymo pamokas, pasėjusias mokinių širdyse didesnę susidomėjimą Lietuvos istorija, mūsų tautos kovomis dėl laisvės, pravedė LGGRTC istorikas Darius Juodis ir Lietuvos Sąjūdžio Kauno skyriaus Švietimo komiteto pirmininkas, Lietuvos laisvės kovų dalyvis istorijos mokytojas metodininkas Zigmas Tamakauskas.

Mokytojas Zigmas Tamakauskas bendravo su mokiniais aiškindamas Lietuvos kariuomenės kūrimo istoriją, susijusią su istorinėmis pergalėmis Saulės, Durbės, Žalgirio, Oršos, Salaspilio mūšiuose, Nepriklausomybės kovų mūšiuose su rusų bolševikais, bermontininkais ir lenkais. Buvo prisiminti ir pirmieji Nepriklausomybės kovose žuvę: kareivis Povilas Lukšys, karininkas Antanas Juozapavičius, sargybinis Pranas Eimutis, lakūnas Juozas Kumpis bei kiti, paaukoję gy-

vybę už Lietuvos gyvybės išsaugojimą. Taip pat apžvelgė šiuolaikinės Lietuvos kariuomenės struktūrą, karių dalyvavimą tarptautinėse taikdarymis misijose.

Istorikas Darius Juodis, apsirengęs atkurta Lietuvos partizanų uniforma, mokiniams gyvai papasakojo apie rezistencijos laikotarpio Lietuvos karių – partizanų beveik 10 metų trukusią kovą su so-

įvairiomis progomis rekomenduotinos maldos.

Mokinių grupės su mokytojais apsilankė ir Kauno įgulos karininkų ramovėje, kur susipažino su Lietuvos kariuomenės kultūriniu gyvenimu, Ramovės reprezentacinių rūmų istorija ir misija, čia vykstančiais renginiais. Mokinių pažinimui svarbios reikšmės turėjo ir apsilankymas atkurto Lietuvos laisvės

vietų okupantu, apie partizanų buitį, jų gyvenimą bei pasiaukojimą. Rodydamas mokiniams partizanų maldynėlį, pabrėžė, kad Lietuvos Laisvės kovotojams didelės moralinės paramos ir stiprybės teikė tikėjimas ir malda. Mažytį maldynėlį, prigludusį prie širdies, turėdavo kiekvienas partizanas. Jame buvo atspausdintas Lietuvos himnas bei

kovos sąjūdžio štabe. Čia jie išklusė Lietuvos partizanų karo dalyvio, dabar LLKS štabo viršininko dimisijos majoro Vytauto Balsio pasakojimo.

Malonu, kad šių pažintinių pamokų vyksmą ir svarbą geranoriškai rėmė mokyklų vadovai: Aldona Selienė, Klavdija Kovalenkina, Viktoras Zuzevičius ir kiti.

Juozas AUKŠTAITIS

Pilietiškumo ir patriotiškumo pamoka

Auksutės Ramanauskaitės-Skokauskienės, Lietuvos partizanų vado generolo Adolfo Ramanausko-Vanago dukters, žodžiais tariant: „Apginta laisvė – tai galimybė visiems dalyvauti ugdant mūsų jaunąją kartą, panaudojant tautos istoriją kaip patriotiškumo, tautiškumo, pilietiškumo šaltinį“. Regis, ji kviečia kiekvieną mūsų šalies pilietį: „Panaudokime garbingą tautos praeitį kurdami mūsų valstybės ateitį“.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos Telšių filialo narių vykdyto projekto tikslas – aplankyti Minaičių (anksčiau Mėnaičių) kaimą Radviliškio rajone ir į kelionę pakviesti jaunuolių, kad jie giliau suvoktų partizanų veiklą Lietuvoje.

Ekskursijoje dalyvavo filialo valdybos nariai: buvęs politinis kalinis Albertas Gargasas su žmona Danute, buvusia tremtine, buvęs tremtinys Stanislovas Bidva su žmona Valerija, buvusi tremtinė Alina Steponavičienė, Laisvės kovų dalyvis Adolfas Streckis, karys savanoris Vytautas Kybartas ir nukentėjusi nuo okupacijų filialo valdybos pirmininkė Adolfinė Striaukienė, taip pat

Ekskursijos dalyviai prie Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijos paskelbimui skirto memorialo Minaičių kaime Miknių sodyboje

Elena Borusevičiūtė-Šidlauskienė, gimusi traukinio, riedančio į Sibirą, vagonė. Džiuogu buvo kelionėje regėti žingeidžius mašlų akių teliškius jaunuolius, Žemaitės gimnazijos mokinės: Gabiją Gustytę, Viktoriją Juodaitytę, Valdonę Mažeikaitę, Neringą Pilipaitytę; „Džiugo“ gimnazijos vaikus: Karolį Fokiną, Vilių Jaruckį, Julijų Martinuką, Luką Pamiškį, Zymantą Vėlavičių ir jų istorijos mokytoją Romaldą Kazakaitį.

Važiuojant autobusu filia-

lo valdybos pirmininkė A. Striaukienė ekskursantus supažindino su šios išvykos tikslu, jaunimui pristatė vyresnius ekskursijos dalyvius. Iškalbingojo, žemaičių meiliai bočiumi vadinamo Alberto Gargaso, Vyčio Kryžiaus ordino kavaleriaus, pasakojimas negalėjo nesudominti, nesujaudinti besiklausančiųjų. Gyvas išraiškingas pasakojimas – tai ne literatūra ar kino filmas, o pati vertingiausia istorijos pamoka jaunajai kartai. Buvęs partiza-

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tęsinys)

Mykolas (Mikas) Babrauskas, g. 1924 m., (po mirties), B-1554, partizanas, Varėnos aps. Perlojos valsč., Dainavos apyg., 1948–1950 m.

Ignas Baikauskas, g. 1925 m., (po mirties), K-1707, pogr. organ. LLA narys, Kaunas, 1948–1949 m.

Malvina Čeikienė, g. 1932 m., Č-328, ryšininkė, Alytaus aps. Daugų valsč., Žaibo būrys, 1946–1948 m.

Antanas Dubrindis, g. 1917 m., (po mirties), D-656, ryšininkas, Panevėžio aps. Šimonių valsč., A. Paškevičiaus būrys, 1944 m.

Elena Girdžiuvienė-Šapokienė-Barisaitė, g. 1922 m., G-1103, ryšininkė, Vilniaus aps. Marijampolio k., 1944–1945 m.

Vytautas Juozas Guzauskas, g. 1911 m., (po mirties), G-1102, atsargos karininkas, šaulys, Kaunas, 1933–1941 m.

Birutė Jackuvienė-Bersėnaitė, g. 1931 m., J-974, ryšininkė, Kėdainių aps. Ariogalos valsč., 1948–1951 m.

Stanislava Jakienė-Savickaitė, g. 1930 m., J-975, ryšininkė, Šiaulių aps. Kuršėnų valsč., 1945–1949 m.

Jonas Janulevičius, g. 1928 m., (po mirties), V-1068, partizanas, Lazdijų aps. Rudaminos valsč., Dainavos apyg. Šarūno rinktinė Mindaugo būrys, 1946–1948 m.

Ona Jurkonienė-Pačesaitė, g. 1931 m., J-973, ryšininkė, pogr. spaudos platintoja, Prienų aps. Birštono valsč., 1949–1951 m.

Leonarda Juzė Kazlauskienė-Novogruckaitė, g. 1918 m., (po mirties), K-1711, ryšininkė, pogrindžio spaudos platintoja, Alytaus aps. Miroslavo valsč., 1948–1950 m.

nas pasidalijo prisiminimais apie žiaurų tardymą Lukiškių kalėjime, nežmonišką kankinimą, baisią lagerių sistemą ir daugybės politinių kalinių gyvybių išgelbėjimą, jo kancias Vladimirovo kalėjime...

Prieš porą metų Minaičių kaime, Miknių sodyboje, buvo atidengtas memorialas Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijos paskelbimui atminti. R. Kazakaitis kalbėjo apie LLKS prezidento pirmininką Joną Žemaitį-Vytautą, E. Šidlauskienės iš knygos „Sušaudytos dainos“ perskaidytą nežinomo partizano sukurtą eilėrašį. Visi atidžiai klausėsi istorinės sodybos šeimininkės Julijonos Mikniūtės-Petrėnienės pasakojimo. Nors tuomet ji buvo si dar paauglė, daug ką puikiai atsimenanti: įrengiant bunkerį jos tėvas kasdavo žemę

Nijolė Genovaitė Kretavičienė-Būgenytė, g. 1937 m., K-1708, pogr. organizacijos narė, pogr. spaudos platintoja, Panevėžys, 1954–1989 m.

Vladislovas Antanas Kriaučiūnas, g. 1898 m., (po mirties), K-1710, visuomeninių ir politinių organizacijų narys, tarnautojas, Lazdijų aps. Krosnos valsč., 1941 m.

Feliksas Kutka, g. 1923 m., K-1709, Vietinės rinktinės karys, Marijampolė, 1944-02-16–1944-05-15.

Anelė Mikailionienė-Geiščiūnaitė, g. 1929 m., M-1342, ryšininkė, Alytaus aps. Butrimonių valsč., 1945–1947 m.

Antanas Skuja, g. 1931 m., S-1272, rėmėjas, Anykščių aps. Skiemonių valsč., Vytauto apyg. Liūto rinktinė, 1947–1951 m.

Antanas Šilius, g. 1926 m., (po mirties), V-1067, kitokiais būdais ar veiksmais dalyvavęs kovoje už Lietuvos nepriklausomybę, Vilnius, 1944–1946 m.

Alfредas Kletas Tiškus, g. 1922 m., (po mirties), T-395, pogr. organizacijos narys, Kretinga, 1944–1951 m.

Antanas Urbelis, g. 1895 m., (po mirties), B-1553, karininkas, Kaunas, 1919–1941 m.

(*Bus daugiau*)

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, **Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius**. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas vadovaujantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: „Pretendentai į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje“.

naktimis, arkliu išveždavo, išpildavo ir apardavo, kad nepastebėtų kaimynai. Kai 70 centimetrų storio žemės sluoksniu užpiltame bunkerio įsikūrė partizanai, Julija ėjusį jų „sargybinės“ pareigas, jais rūpinusis... Laimei, partizanų slapstymasis čia buvo sėkmingas.

Taigi šios kelionės dalyviai pritarė iškilmingo memorialo atidengimo metu pasakytai Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės minčiai, jog nepriklausomybės kovų vietos žymi labai svarbius mūsų tautos istorijos įvykius – tai geriausias pilietiškumo ir patriotiškumo mokykla ne tik jaunimui, bet ir mums visiems.

Keliautojai dėkingi Telšių rajono savivaldybės merui Vytautui Kleivai, pasirūpinusiam parama šiai išvykai.

Eglė TAUTVILAITĖ

Grižtame prie aprašytų įvykių

Spalio 14 dienos „Tremtinys“ buvo išspausdintas Irenos Montvydaitės-Giedraitienės straipsnis „Būkime budrūs“. Straipsnyje aprašytas Plateliuose, Plungės rajone, įvykusio Lietuvos laisvės armijos 70-ųjų įkūrimo metinių minėjimas. Renginio dalyviai, pasimeldę seniausioje Žemaitijos bažnyčioje, išklaušę monsino Alfonso Svarinsko pamokslą, lydimi Karinių jūrų pajėgų orkestro, vadovaujamo Pranciškaus Memeno, nuvyko prie paminklo, skirto Lietuvos laisvės armijai atminti. Pagerbę Lietuvos laisvės armijos kariams, aukojusiems gyvybę dėl laisvos Lietuvos, renginio dalyviai susirinko prie legendomis apipinto Platielių ežero. Dalyvių nuotaiką kėlė ir nuo ežero paviršiaus atsispindėję rudens saulės spinduliai, ir Plungės savivaldybės saviveiklininkų koncertas. Visi vaišinosi karviška koše ir savais sumuštiniais. Šventinę nuotaiką aptemdė Vytauto Gadūno (slapyvardis) platinama knygutė „Ažuolo lapų vainikas“. Leidinys susilaukė renginio dalyvių dėmesio, tačiau po kelių minučių knygutė buvo gražinamos replikuojant, jog „mes tokių neskaitome, kaip ne gėda“ ir panašiai.

Knygutėje rašoma apie tolimą Lietuvos praeitį – sudegintas pilis, pagonybę, na, ir

kaip Lietuvos partizanai žudė žmones, tačiau nenurodytos nei vietovės, nei pavardės. Apie tautai okupanto padarytas skriaudas – nė žodžio, o mūsų tautos išrinktieji priskirti „tautos parazitų ir kolaborantų veislynui“.

Už tuomet įvykusį incidentą, neaprašytą straipsnyje, aš, organizacijos vadovė, nuoširdžiai atsiprašau LPKTB Telšių filialo pirmininkės Adolfinos Striaukienės ir kitų tuomet dalyvavusių teliškių. Taigi atsiprašau dėl mano pavaduotojo Albino Klimo netaktiško elgesio: renginio dalyvių pažeminimo, sugadintos jų šventinės nuotaikos. Kai A. Striaukienė pastebėjo siaubingą knygutės turinį, priėjo prie mikrofono ir norėjo išpėti kitus renginio dalyvius. Tačiau šios organizacijos, Lietuvos laisvės armijos sąjungos, pirmininkės pavaduotojas Albinas Klimas atėmė iš rankų mikrofoną ir įsakė „nepolitikuoti“. Tas pats mikrofonas prieš keliolika minučių buvo suteiktas gal tik mums nepažįstamam, tam pačiam knygutės platintojui. Jis perskaitė eilėraštį, kuriame nieko ypatingo nepastebėta. Teliškiams, pažeminti, atstumti, paliko LLA – garbingos organizacijos paminėjimo renginį. Nors į renginį kvietė organizacijos pirmininkė, tačiau A. Klimas pa-

sirodė esąs tikras šeimininkas, kaip meras kandidatas į LR Seimą, „Tvarka ir teisingumas“ Plungės skyriaus pirmininkas. Tokie „tvarkos“ metodai primena sovietinius laikus. Atsiprašymo iš A. Klimo laukėme visus metus.

Spaudoje pasirodė publikacija, kad organizacija vadovaujama Žemaičių apygardos legendinio vado Vlodo Montvydo-Zemaičio duktė Irena Montvydaitė-Giedraitienė, tačiau vyksta netoleruojami dalykai, todėl dėl Albino Klimo narytės organizacijoje ir dėl užimamų pirmininkės pavaduotojo pareigų sprendimą privalės priimti organizacijos nariai metinės konferencijos metu.

Į kilniai ir turiningai vykusių renginių pypylę „deguoto šaukštą“ knygutės platintojas dinga. Kas jis, išdrįšęs žeminti mūsų tautos kovotojus ir išrinktą valdžią? Tik po poros savaitių pasisekė susekti, kad tai „Gadūno“ slapyvardžiu pasivadinęs Mažeikių gyventojas Vytautas Kniežauskas. Paklaustas, kieno kviestas atvyko, aiškino, jog apie vykstantį renginį išgirdęs per Lietuvos radijo „Ryto garsus“. Pokalbio metu sakė knygučių dar turįs. Į prašymą daugiau neplatinti, atsakė neigiamai. Būkite budrūs, jei vėl sutiksite šį „platintoją“.

Irena MONTVYDAITĖ-GIEDRAITENĖ,
LLA sąjungos pirmininkė

Gyvenimas išbandymų laikotarpiu

Marijampolės apskrities Igliskėlių valsčiaus vakarinėje dalyje anksčiau buvo Lyderiškių kaimelis. Dabar toje vietoje – plyni laukai. Ten mažame penkių hektarų ūkyje gyveno mažą Augustinavičių šeimą: Vincas, Magdė ir jų duktė Antanina, gimusi 1930 metais. Tėvas rezistencijos metais bendravo su partizanais, todėl ir pats turėjo slapstytis. Vieną kartą jį nutvėrė, bet jis kišenėje dar turėjo pinigų – davė sribui „kyšį“ ir tas iš Igliskėlių areštines jį paleido. Vincas išsislapstė iki 1950 metų, tačiau jo žmona ir duktė buvo įtrauktos į tremiamųjų sąrašus. Enkavėdistai Augustinavičienei siūlė: „Pasakyk, kur slapstosi vyras, ir išbrauksime jus iš sąrašų...“

1948 metų gegužės 22-osios ankštą rytą prie Augustinavičių sodybėlės pasirodė būrelis ginkluotų vyrų, pėsčių ir raitų. Motina paskubomis Antosėlę išstūmė pro langą.

Dar buvo neišsisklaidęs nakties rūkas, ir ji nepastebėta išbėgo ir pasislėpė pas kaimynus. Išvežė tikrai Augustinavičienė ir senelį. Kaimynėliai tuoj išnešiojo menką mažazemių turtelį. Pastatai irgi bemat buvo nugriauti. Su Antanina liko tikrai šunelis. Trėmėjai jį peršovė, bet šunelis pasveiko ir jiedus jaunąja šeimininke pradėjo eiti per žmones.

Motina apsiriko, tikėdamasi, kad dukterį priglauš artimiausi giminaičiai, tačiau jie išsigando ir nenorėjo merginos savo namuose laikyti. Priglaudė svetimai žmonės, bet tik kaip išnaudojamą darbininkę. Antanina vengė arešto, pamačiusi sribus skubėdavo slėptis. Šitaip išgyveno dvejus metus. Pagaliau įkūrėjo vargti ir slapstytis. Susirado panašaus likimo merginą Durnekaitę iš Daukšių bažnytkaimio. Sukrapštė šiek tiek pinigų ir abi išvažiavo pas savuosius į Sibirą.

Artimieji buvo nugabenti į Razdolnojos gyvenvietę prie Angaros Uderėjaus rajone, Krasnojarsko krašte. Ten buvo šachtos, kasė kažkokį retą ir brangų metalą – tikriausiai platiną. Uolienose elemento buvo labai mažai.

Antaniną išsiuntė pasimokyti į Krasnojarską. Iš Marijampolės jai atsiuntė pilną vidurinės mokyklos baigimo diplomą, nors netikėtai trėmimas buvo sutrukdęs išlaikyti paskutinį egzaminą. Antanina tapo apskaitininke – matuodavo iš šachtų iškeliamų uolienų kiekį. Susipažino su šachtose dirbusiu Johannesu Štoca – vokiečiu tremtiniu iš Odesos srities. Ištekėjo.

Darbininkai gerai uždirbdavo, buvo geriau aprūpinti už daugelį Sovietų sąjungos gyventojų. Gyvenvietės parduotuvėse buvo galima gauti retesnių prekių, gardumynų, bet kas iš to?.. Šachtose tuo metu uolienas gręždavo ir

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

**Antanas
Kišūnas**
1924–2012

Gimė Rokiškio aps. Obelių valsč. Buniškių k. Kalėjo Permės sr. lageriuose. Grįžęs į Lietuvą gyveno ir dirbo Rokiškyje.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.
LPKTS Rokiškio filialas

Marija Raudoniūtė-Vėlavičienė

1932–2012

Gimė Drobūksčių k. daugiavaikėje ūkininkų šeimoje. 1951 m. šeima ištremita į Krasnojarsko kr. Nazarovo r. Petrovo k. Mama jau buvo mirusi, o dukteriai Onutei pasisekė pabėgti. Marija dirbo kolūkyje ir miško ruošos darbus. 1957 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Šilalėje. Įsidarbino Šilalės ligoninėje. Ištekėjo. Su vyru Zenonu užaugino dvi dukteris.

Palaidota Šilalės parapijos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vyrą, dukteris, vaikaičius, seseris, brolių, gimines ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Jonas Masalskas

1930–2012

Gimė Ukmergės r. Graužiečių k. 1946 m. su motina, broliu ir seserimi buvo ištremitas į Tobolsko mst. Tiumenės sr. Iš ten slapta pasitraukė į Lietuvą, buvo sugautas ir ištremitas į Kisieliovsko mst. Kemerovo sr. Dirbo šachtose. Į Lietuvą grįžo 1971 m. Dirbo Elektrėnų ir Kauno hidroelektrinėse vairuotoju. Nuo 1989 m. buvo LPKTS narys

Palaidotas Kauno r. Jonučių kapinėse.

Liūdi vaikai

Skelbimas

Gruodžio 18 d. (antradienį) 15 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39) 1941-ųjų tremtinys inžinierius Romualdas Zubinas skaitys paskaitą „Mūsų ikimindauginė praeitis ir mūsų pranašystė“. Taip pat bus pristatytos R. Zubino knygos „Perkūnas“, „Per praeitį į ateitį“, „Pažadinta praeitis“ bei „1941-ųjų tremtinio metraštinė“. Galėsite įsigyti knygų.

Įėjimas nemokamas. Kviečiame dalyvauti.

smulkindavo sausu būdu – nepalaistydavo vandeniui. Kilo dulkės, dirbančiųjų plaučiuose sukeldavusios nepagydomą ligą – silikozę. Ilgiau dirbė darbininkai greitai mirdavo. Šachtose vežimėlius tempdavo arkliai. Labai gaila buvo tų gyvulėlių, kurie neleistų šachtos saulės šviesos daugiau nepamatydavo – krisdavo po kelių mėnesių. Gydytojas, apžiūrėjęs Johannesą Štocą, pasakė: „Jeilgiau dirbsi šachtose, visai neteksi sveikatos“. Kadangi tremtiniam jau buvo leidžiama išvykti iš tremties vietų, Štoci aplėdo Sibirą.

Nuvažiavo į Johannesą tėviškę Odesos srityje, tačiau namų jau nebuvo. Apsigyveno Krymo srities Oziornojės gyvenvietėje, netoli Eupatori-

jos miesto. 1973-iaisiais Štocių šeima su dviem mažomis dukrelėmis atvyko į Lietuvą.

Priėmė į savo namus geras žmogus Juozas Brazaitis, gyvenęs netoli Marijampolės. Johannesas kolūkyje įsidarbino pienovežio vairuotoju. Antanina į Sibirą nuvažiavo savanoriškai, todėl formaliai tremtine nesiskaitė. Ją Marijampolėje laisvai samdoma darbininke priėmė dirbti į karinį dalinį. Suteikė butą, kuriame ji gyvena iki šių dienų. Johannesas Štocas mirė prieš keletą metų.

Vincas Augustinavičius buvo areštuotas 1950 metais, nuteistas atsidūrė prie Japonų jūros Nachodkoje, greta Vladivostoko. Išleistas 1954 metais parvyko į Marijampolę.

Aleksandras JAKUBONIS

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr. LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė,

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekėjų atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Jovainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

Kaina 1,75 Lt

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Tiražas 2870. Užs. Nr.